
bos
van
oss

Bossenstrategie Oss – Het Bos van Oss

Vanuit verschillende kanten blijkt er belangstelling te bestaan om extra bos te planten. Bosaanplant zorgt voor meer biodiversiteit, klimaatadaptatie, CO_2 vastlegging, houtproductie, luchtzuivering etc. Bos wordt hoog gewaardeerd door mensen en is het meest geliefde natuurtype voor mensen om te recreëren. Bovendien is bos het meest opvallende natuurtype in het landschap. De tijd lijkt rijp om extra bos aan te planten. Echter de extra bosaanleg komt nog niet structureel van de grond. Deze notitie verkent hoe wij in Oss een uitbreiding van het areaal bos kunnen benutten.

Aanleiding

- Bossenstrategie provincie Noord Brabant: Meer bos in Brabant in verband met klimaat, natuur, duurzaamheid. EU en Rijk formuleren vergelijkbare opgaven. Brabant breed is het de ambitie om buiten het natuurnetwerk Brabant 5000 hectare extra bos te realiseren. Omgerekend naar oppervlakte is dit voor gemeente Oss een opgave van 170 hectare.
- Lokaal initiatief vanuit bedrijfsleven om 20 hectare bos aan te planten.
- Natuur en landschapsbeleid / gebiedsvisie buitengebied gemeente Oss – nieuwe natuurdoelen waaronder extra bos.

	NL	*Oss*
Hoeveelheid bos	3447 km2	8,05 km2
Hoeveelheid bos per inwoner	211 m2	80 m2

Oss is niet een bosrijke gemeente. Bovendien ligt bijna al het bos aan de zuidkant van de gemeente.

Waar?

Bosaanleg kan op veel plekken. Van nature is Nederland een bosrijk land en op veruit de meeste bodems waar niet door de mens wordt ingegrepen ontstaat vanzelf bos. De belangrijkste functie van bos is natuur. Daarbinnen vinden functies als houtproductie en recreatie plaats.

Het soort bos dat ergens het beste past hangt vooral samen met de ondergrond. Op zandgronden ontstaan andere bossen dan op kleigronden.

Oss heeft een landschapsvisie. Aan de hand van de landschaptypes is in beeld gebracht welke plekken zich op welke manier lenen voor het

realiseren van bos. Het enige landschapstype dat zich volgens het landschapsbeleid niet leent voor bosaanplant is het komgebied. De open polder moet open blijven.

Financiën

Bos wordt vooral door de overheid aangelegd in het kader van natuurontwikkeling. De kosten van de aanleg van bos is vooral afhankelijk van de grondprijs. Vaak ik het zo dat agrarische grond wordt aangekocht en er wordt bos van gemaakt. Agrarische gronden kosten tussen de 7 en 9 euro per m2. Worden de gronden omgezet naar bos dan verminderd de waarde naar 1 a 2 euro per m2. Uitgangspunt is dat grondkosten worden meegenomen in de kostenopzet. Ook voor agrarische gronden die in eigendom zijn van de gemeente en van het grondbedrijf zijn.

Aanleg van bos in principe niet nodig omdat bos ook vanzelf ontstaat. Echter door het aanplanten van bomen gaat het aan het begin veel sneller en kunnen ook gelijk meer soorten worden ingebracht.

Beheer van bossen is relatief goedkoop. Daarnaast kunnen er opbrengsten zijn van hout. Soms kan hiermee het beheer betaald worden. Vooral de eerste jaren zijn er wat meer beheerskosten.

Er zijn naast natuurbossen ook bossen met andere functies. Hierbij kan een andere financieringsopzet van toepassing zijn. Voorbeelden zijn houtproductie, agroforestry / voedselbossen. Daarnaast kan er mogelijk gebruik gemaakt worden van opbrengsten voor CO2 compensatie.

Voor een bedrag van 100.000 euro kan een hectare bos worden aangelegd op landbouwgrond. Een bos van 20 hectare kost dus ongeveer 2 miljoen euro.

Globale aanlegkosten 1 hectare bos

Aankoop agrarische grond, 10.000 m2 x €8,-	80.000
Aanplant, inrichting	20.000
Totaal	100.000
Jaarlijkse beheerkosten	200???
Opbrengsten	0 - 1000

Andere vormen van bos, bijvoorbeeld met een gemengde doelstelling of op een plek waar grondaankoop niet nodig is kan aanzienlijk goedkoper zijn. Een bos op bestaande natuurgronden is veel goedkoper. Hier hoeft geen grond voor gekocht of afgewaardeerd te worden.

Financiering

Vormen van cofinanciering zijn:

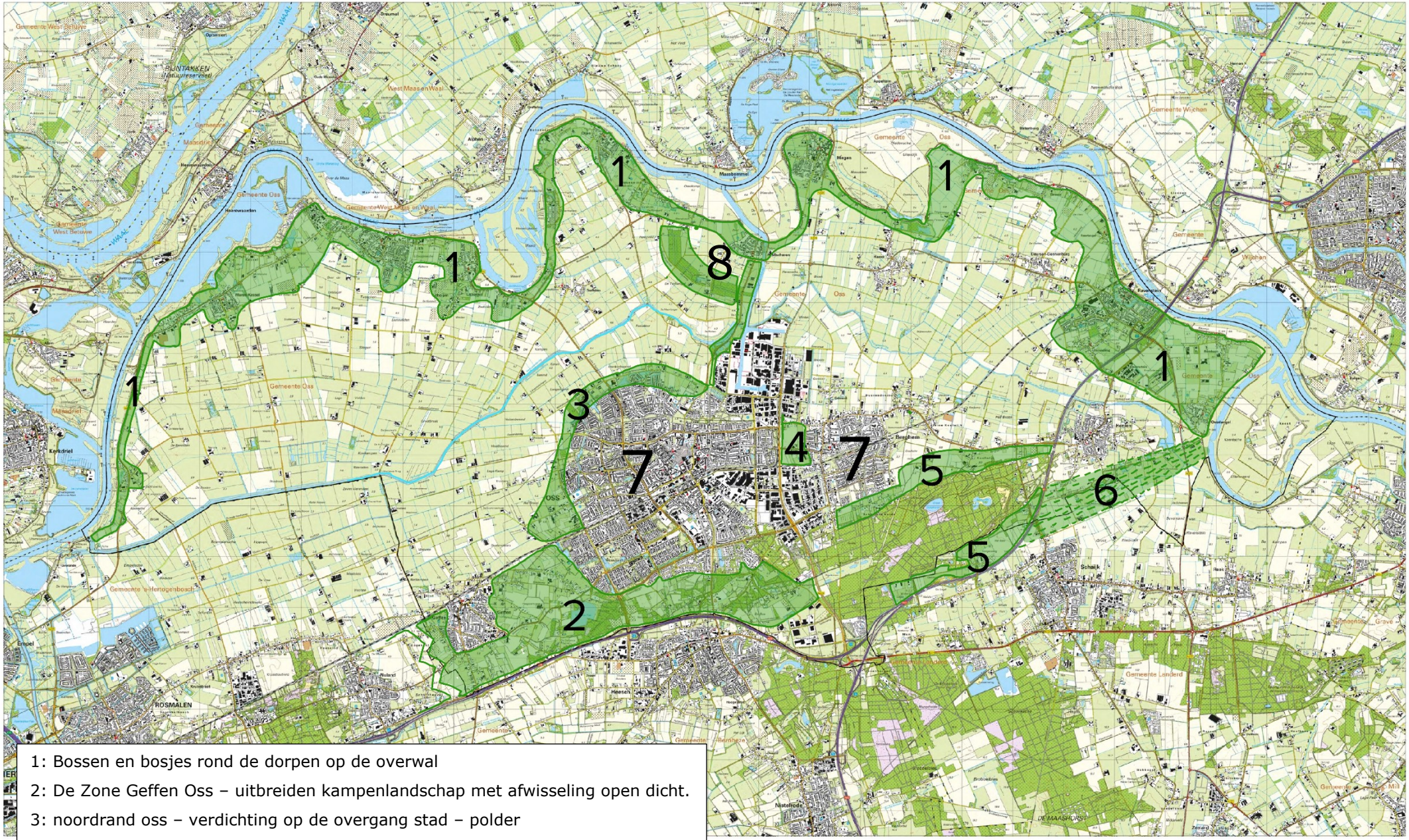
- Gemeente Oss. Op basis van de eigen natuur en landschapsontwikkeling investeert de gemeente Oss in nieuwe natuur. Als het aanleggen van bos als onderdeel van het Osse natuurnetwerk kan worden opgenomen kan financiering plaatsvinden. Hierover beslist het de gemeenteraad.
- Het Groenontwikkelfonds Brabant. Mits kan worden aangesloten bij het natuurnetwerk Brabant is hier een 50% cofinanciering mogelijk

voor aanleg en grondverwerving. Hierover beslist het GOB en/of de provincie.

- Particuliere bosontwikkeling – particulieren kunnen worden gevraagd / gestimuleerd om bos aan te planten – al dan niet in combinatie met een ruimtelijke ontwikkeling.
- Groene partners zoals terreinbeheerders (Natuurmonumenten, Brabants Landschap, landschapsbeheer Oss. Dit op eigen grond bos aanleggen of ondersteunen in de aanleg en beheer.
- Bedrijven en particulieren die vrijwillig willen bijdragen aan bosaanleg.

Regelgeving

De belangrijkste regelgeving voor het planten van bos is of dit in het bestemmingsplan past. Dit moet per locatie worden bekeken. Door het gemeentelijke landschapsbeleid te volgen ontstaat er een goede onderbouwing voor de aanleg van bos. Andere vormen van beperkende regelgeving zijn verboden voor (te veel) bos in uiterwaarden, op of bij dijken, onder hoogspanningsmasten en leidingen.

1: Bossen en bosjes rond de dorpen op de overwal

2: De Zone Geffen Oss – uitbreiden kampenlandschap met afwisseling open dicht.

3: noordrand oss – verdichting op de overgang stad – polder

4: Spaanderstraatsche Akkers – Aanleg stadsbos

5: Flanken van de Herperduin – Uitbreiden en versterken natuurgebied

6: Ecologische verbindingszone Herperduin – Keent

7: Aanleg Tiny Forests in de stad

8: Groene parkzone Oss noord – Maasdijk

Ideeën

Willen we bossen planten dan doen we dat graag op een goede manier.
Dat je er veel aan hebt. Immers, een bos plant je voor de eeuwigheid.

Er zijn 8 manieren in beeld gebracht om bos te planten die aansluiten bij gemeentelijke plannen en ideeën.

1. Bossen en bosjes op de oeverwal

Uitgangspunt is hierbij het kleinschalige waardevolle historische landschap van de oeverwallen. Dit waren vroeger de hogere delen in het rivierengebied. Hier ontstonden de dorpen en later werden er ook dijken aangelegd. Met aan de ene kant het rivierengebied met periodieke overstromingen en aan de andere kant de open polder vormt de oeverwal het gebied waar de mens zich vestigde. Er ontstond een gevarieerd landschap met boomgaarden, bosjes, weitjes, houtwallen, poelen.

Hier extra kunnen inzetten op verdichting met extra bosjes. Dit versterkt de natuurwaarden. Het contrast met de aanliggende gebieden wordt zo groter – de kwaliteit van de oeverwal kan naar voren worden gehaald. Ook vanuit cultuurhistorie ma

Aangesloten kan worden op lokale initiatieven van wandelpaden en biodiversiteitsprojecten op de oeverwal waar dit soort bosjes deel van uitmaken. Hiervoor is al een project in uitvoering, Lithoijen in Vogelvlucht en is voor een vervolg (Maren Kessen Lith) subsidie aangevraagd.

Aanpak
Langs de gehele oeverlengte van de maas ligt de overwal. Door hier kleinschalige bosjes toe te voegen wordt natuur en landschap versterkt. Bosjes van een halve tot 1 hectare worden met andere landschapselementen verbonden.
We kunnen gemeentelijke gronden inzetten als deze beschikbaar zijn.

Daarnaast kunnen particulieren worden gestimuleerd om bos aan te planten op vrijwillige basis of als kwaliteitsverbetering landschap gekoppeld aan een ruimtelijke procedure.

Hier zouden we over de lengte van de oeverwal van circa 40 km bosjes van een halve tot een hele hectare kunnen toevoegen. Hiermee is dan zo'n 40 tot 80 hectare bos te realiseren.

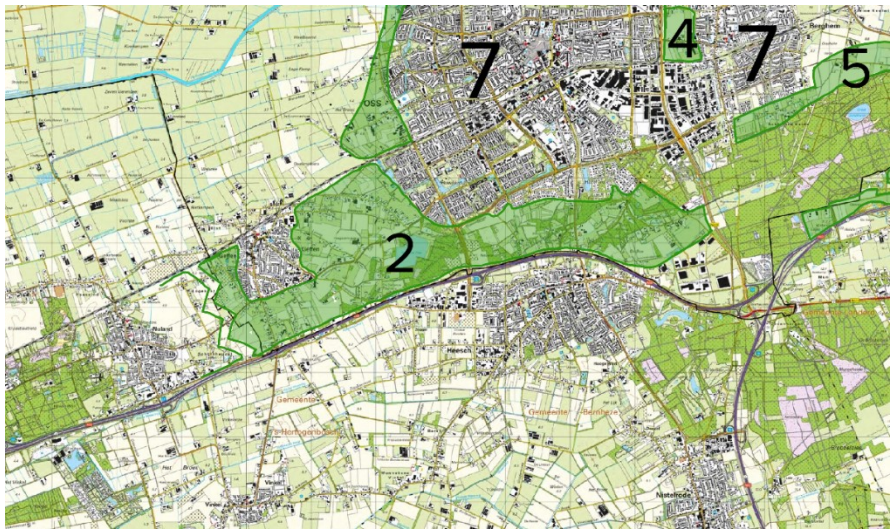

2. De zone Geffen Oss – uitbreiden kampenlandschap

De zone Geffen Oss wordt gekenmerkt door het vele bos. Het ligt op de dekzandrug die loopt van Geffen naar Rosmalen. In het verleden is hier al flink geïnvesteerd in de ontwikkeling van nieuwe natuur. Kenmerkend is hier de afwisseling tussen bos en open natuur en landbouw. Hier is het niet de bedoeling om alles bos te maken maar juist een halfopen landschap te maken met afwisseling tussen bos en agrarisch. Sommige delen zijn echter nog erg open en kunnen worden versterkt met extra bos.

Wijze van bosaanplant:

- Gemeentelijke gronden inzetten voor bosaanplant als onderdeel van de ontwikkeling van een kleinschalig halfopen kampenlandschap.
- Particuliere gronden aankopen en inrichten als bos
- Stimuleren aanplant van particuliere bosaanplant
- Bosaanleg als onderdeel van ruimtelijke ontwikkelingen of als kwaliteitsverbetering landschap.
- Aanleg bos op huidige open natuur.

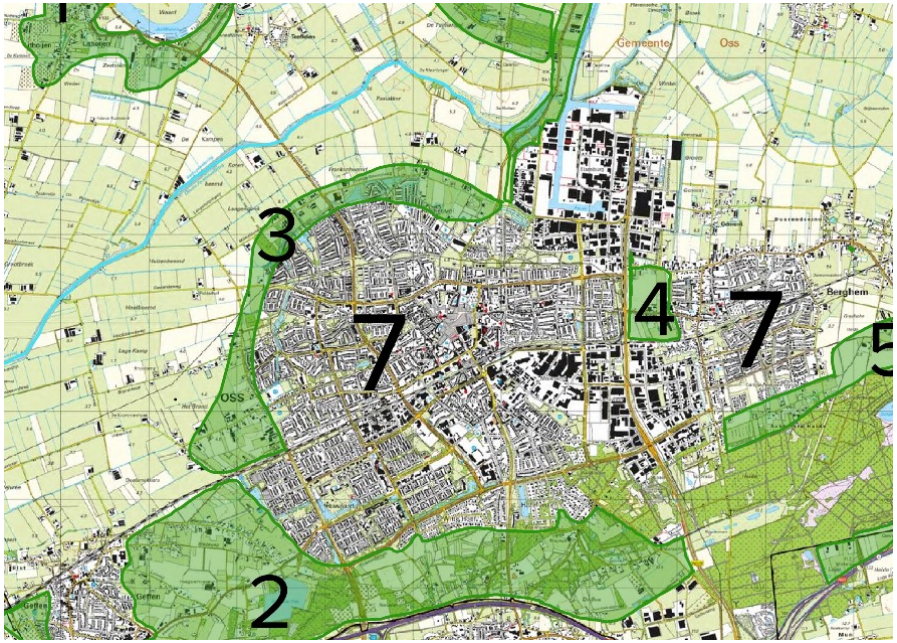
3. Noordrand Oss – verdichting op de overgang stad – polder

Langs de noordrand van Oss gaat de bebouwing van Oss over in de open polder. Deze rand kan verder verdicht worden met extra bos om de overgang extra duidelijk te maken. Hier vinden op dit moment ontwikkelingen plaats. De Randweg en woningbouw Oss west worden op dit moment uitgewerkt als ruimtelijke ontwikkeling. Hierin kan deze opgave ook worden meegenomen. In het plan voor Oss west zit momenteel het ringpark opgenomen, een plek waar o.a. bos is voorzien. Ook zijn er al enkele bosjes aangeplant op deze rand.

Wijze van bosaanplant:

- Onderdeel van planmatige ontwikkeling – eventueel kan hier ook vooruitlopend bos worden aangeplant.

4: Spaanderstraatsche Akkers – Aanleg stadsbos

Het gebiedje Spaanderstraatsche Akkers is een landschappelijk gebiedje aan de rand van Berghem. Het is landschappelijk ingericht maar voor een deel ook nog agrarisch. Op dit moment loopt er een project waarbij op verzoek van de omgeving wordt gekeken of er meer bos en bomen in het plan verwerkt kunnen worden. Echter, het oorspronkelijke plan gaat ook voor een deel uit van openheid in het landschap. Een aangepast plan kan worden opgesteld dat voorziet in meer bosaanplant zodat dit gebied zich verder kan ontwikkelen tot een stadsbos. Diverse koppelingen met stedelijke opgaven vergroening, klimaatadaptatie en groen dichtbij huis zijn hier te maken.

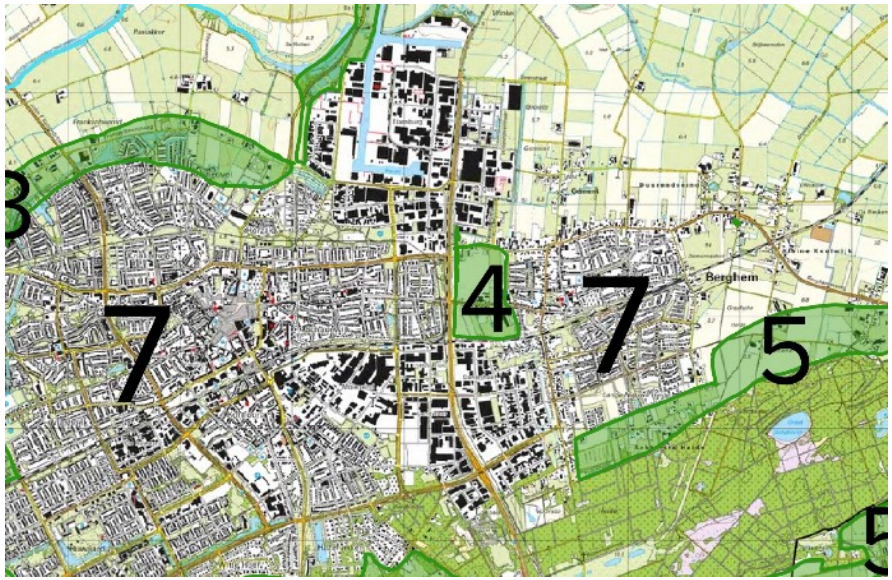
De gemeente heeft hier relatief veel grondeigendommen en de agrarische functie van de resterende percelen is inmiddels afgenomen. Hier kan een stadsbos worden ontwikkeld van zo'n 20 hectare.

Wijze van Bosaanplant:

- Eigendommen gemeente inplanten op basis van aangepast plan
- Benodigde overige grondeigendommen aankopen en betrekken bij de bosontwikkeling.

5: Flanken van de Herperduin – Uitbreiden en versterken natuurgebied

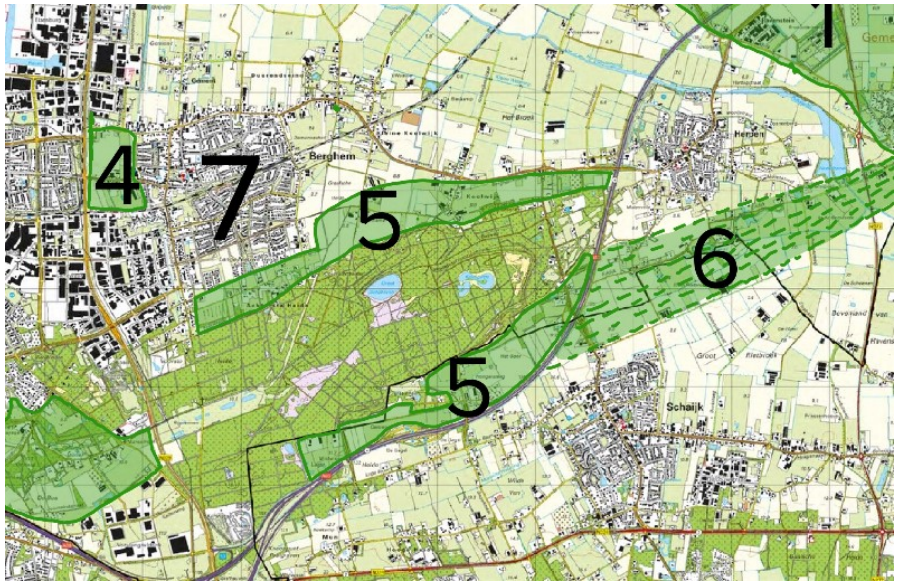
De Herperduin is het grootste bosgebied van Oss. Het maakt onderdeel uit van de Maashorst, een hogergelegen zandlandschap waarvan de herperduin de uiterste noordpunt vormt. Een groot probleem is hier de verdroging en er wordt gestudeerd op maatregelen om verdere verdroging tegen te gaan. Landbouw aan de randen van de Herperduin heeft een conflicterend belang. Een belangrijke stap zou zijn om deze randen uit te breiden met bos. Dit maakt zowel het natuurgebied groter als dat het er voor zorgt dat water kan worden vastgehouden.

Momenteel loopt er een onderzoek naar mogelijkheden om verdroging te bestrijden. De resultaten zullen ook worden betrokken bij de bossenstrategie.

Aanpak:

- Plan rondom verdroging herperduin afwachten
- Grond aankopen en als bos ontwikkelen als onderdeel van het natuurnetwerk brabant.

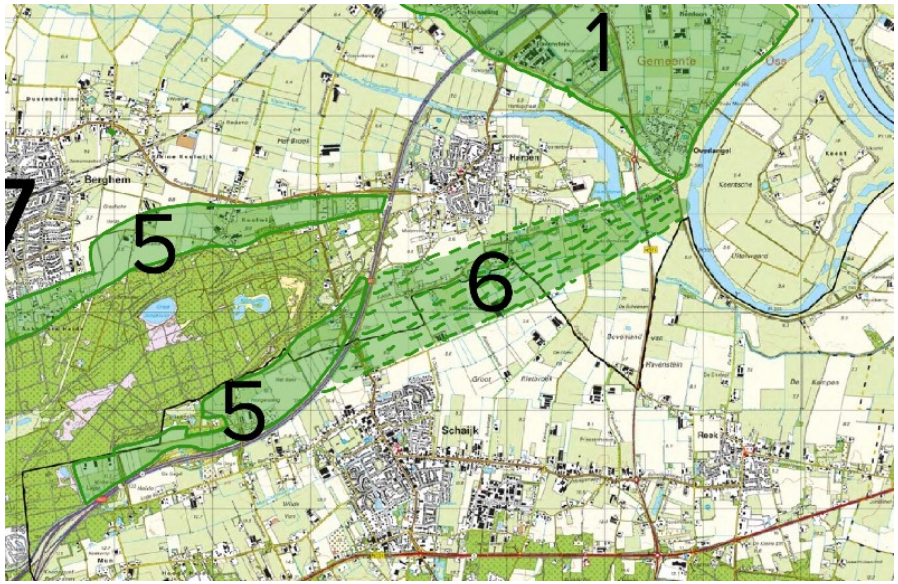

6: Ecologische verbindingszone Herperduin – Keent

Goede verbindingen tussen natuurgebieden is een van de belangrijkste vereisten voor een robuust natuurnetwerk. Een erg mooie verbinding die wij op het oog hebben is de verbinding tussen de landschappen van de Maashorst met de uitwerwaarden van de Maas. Zowel voor natuur als voor recreatie en toerisme is dit een waardevolle schaalsprong voor beide gebieden. De zone langs de erfdijk ten zuiden van herpen kunnen we hiermee ontwikkelen tot een robuuste verbinding op landschapsschaal.

Dit wordt op dit moment samen met ARK uitgewerkt tot een projectvoorstel. Bosaanleg kan onderdeel worden van deze verbindingszone. Er zit mogelijk een relatie met project 5 .

Aanpak:

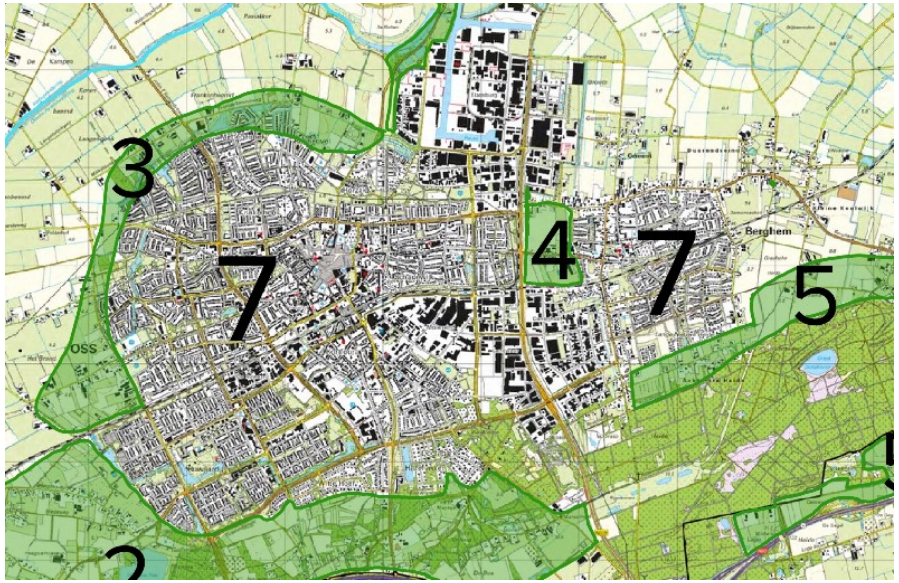
- uitwerken plan verbindingszone Herperduin Keent
- Grondaankoop en inrichten als bos en onderdeel NNB

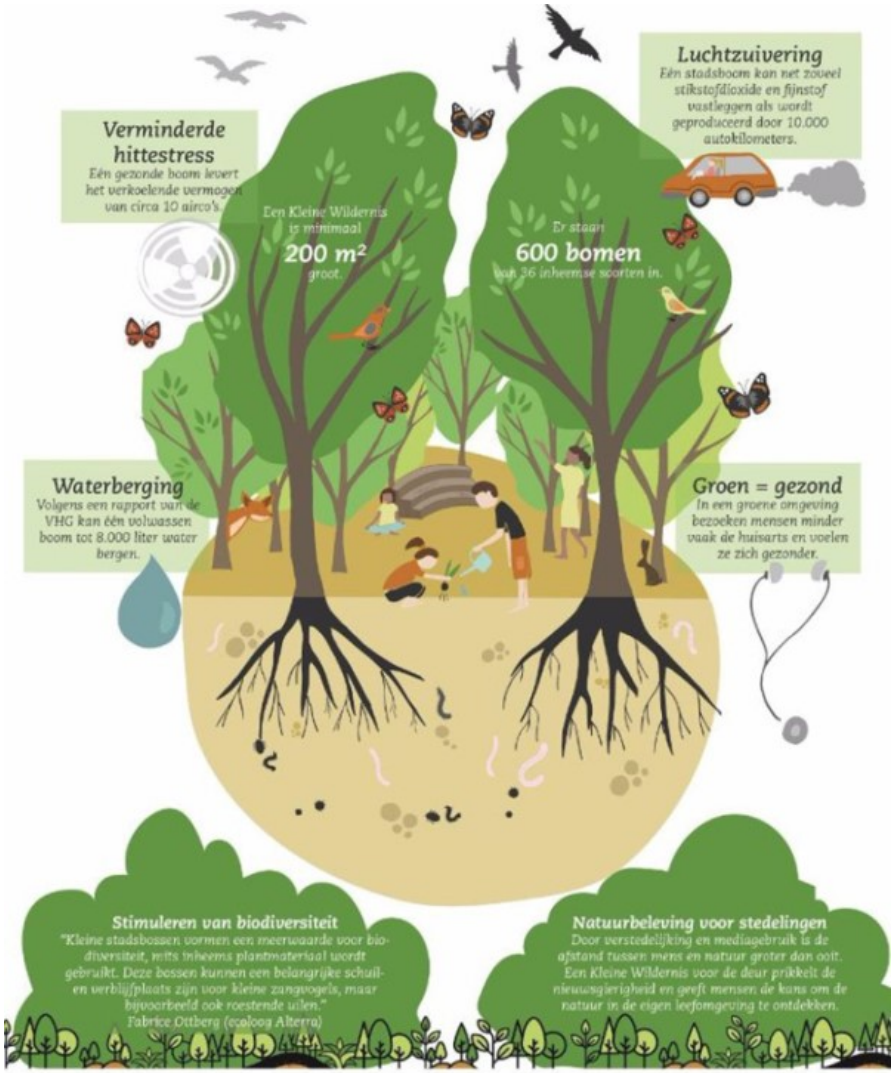
7: Aanleg Tiny Forests in de stad

De laatste jaren hebben komt de focus voor groen en biodiversiteit steeds meer in de stad te liggen. Er worden inmiddels stappen gezet om de biodiveristeit in de stad aan te pakken. Een van de leuke voorbeelden hiervan zijn Tiny forests. Dit zijn kleine bosjes ter grootte van ongeveer een tennisveld. Deze worden zo ingeplant dat er in korte tijd veel soorten gaan groeien. Het is een concept van het IVN dat relatief makkelijk uit te rollen is via de Stadse Boeren Oss.

Aanpak:

- Doorgaan met huidige uitvoering van 2 Tiny forests per jaar

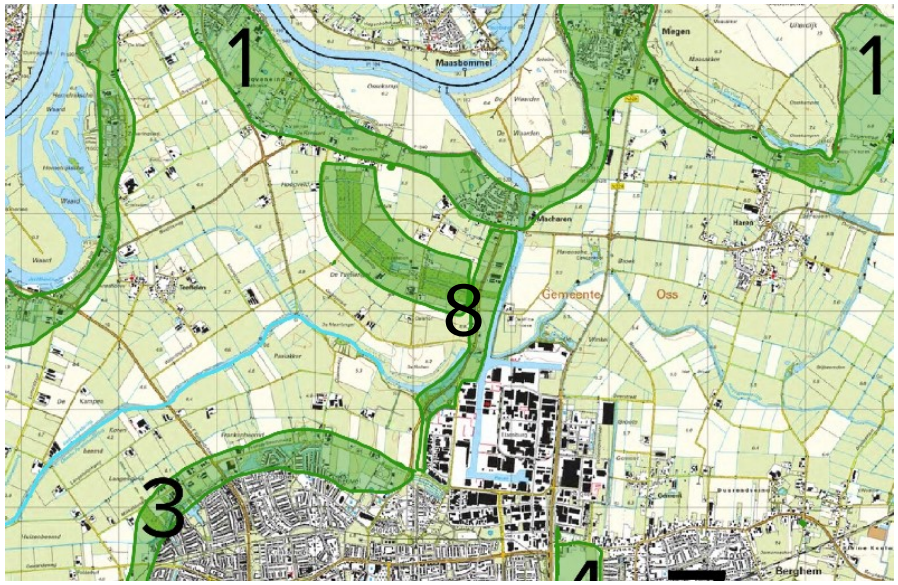
8: Groene parkzone Oss noord – Maasdijk

Goede groene verbindingen tussen stad en Maas ontbreken op dit moment. We zien graag een parkachtige verbinding ontstaan in de noord zuid zone langs het kanaal. Hier sluiten we aan op een smal gedeelte waar ook het bos van Brabantwater ligt. Ook sluiten we aan op bestaande delen van Natuurnetwerk Brabant. Naast het natuurbelang is hier ook een duidelijk recreatief belang: een groene verbinding tussen Oss en de Maasuiterwaarden.

Aanpak

- Uitwerken plan

Waar	Hoe veel Ha	Makkelijk te realiseren	Kan al snel	Grondkosten	Natuurwaarde	Past in beleid	Vormt eenheid	totaal
1: Bossen en bosjes rond de dorpen op de overwal	+	+	+	-	+/-	+	+/-	3+
2: De Zone Geffen Oss – uitbreiden kampenlandschap met afwisseling open dicht.	+	+	+	+/-	+/-	+	+/-	4+
3: noordrand oss – verdichting op de overgang stad – polder	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
4: Spaanderstraatsche Akkers – Aanleg stadsbos	+/-	+/-	+/-	-	+/-	-	+	1+
5: Flanken van de Herperduin – Uitbreiden en versterken natuurgebied	+	+/-	+/-	+/-	+	+/-	-	1+
6: Ecologische verbindingszone Herperduin– Keent	+	+/-	-	+/-	+	-	+/-	+/-
7: Aanleg Tiny Forests in de stad	-	+	+	+	+/-	+	+	4+
8: Groene parkzone Oss noord – Maasdijk	+/-	+/-	-	-	+/-	-	+	2-

Waar	Hoe veel Ha	2022	2023	2024	2025	Kosten gemeente per ha	Kosten derden	Opmerkingen
1: Bossen en bosjes rond de dorpen op de overwal	20	2	2	2	2	60.000	30.000	+ Gemakkelijk te organiseren + sluit aan op bestaande aanpak - deelname particuleren - relatief weinig ha
2: De Zone Geffen Oss – uitbreiden kampenlandschap met afwisseling open dicht.	4	1	1	1	1	50.000	30.000	+ Gemakkelijk te organiseren + sluit aan op bestaande aanpak - relatief weinig ha
3: ringpark Oss – oss west - verdichting op de overgang stad – polder	10		5	3	2	70.000	30.000	+ sluit aan bij planvorming Oss west - planvorming nog gaande - last van gefaseerde aanleg
4: Spaanderstraatsche Akkers – Aanleg stadsbos	20		10	5	5	70.000	30.000	+ mooie eenheid voor een stadsbos + aansprekende locatie + veel grondeigendommen gemeente - wijkt af van eerdere plannen
5: Flanken van de Herperduin – Uitbreiden en versterken natuurgebied	20	0	0	5	15	50.000	50.000	+ draagt bij aan veel andere doelen + externe financiering als onderdeel NNB - geen eigen eenheid - planvorming loopt nog
6: Ecologische verbindingszone Herperduin– Keent	PM		3	3	14	60.000	40.000	+ aansprekend regionaal project + externe financiering als onderdeel NNB - planvorming moet nog plaats vinden
7: Aanleg Tiny Forests in de stad	0.4	0.1	0,1	0,1	+/-	>100.000		+ Gemakkelijk te organiseren + sluit aan op bestaande aanpak + veel betrokkenheid bewoners - relatief weinig ha
8: Groene parkzone Oss noord – Maasdijk	PM					60.000	30.000	+ Natuurgronden al aanwezig deels - planuitwerking moet nog plaatsvinden
Totaal maximaal		3	31	19	39			

Voorstel

De vraag is gesteld een aanpak uit te werken voor het aanplanten van meer bos in Oss. Oss heeft relatief weinig bos. Het toevoegen van bos kan bijdragen aan verschillende opgaven zoals natuur en klimaatadaptatie. Ook bewoners en bedrijven vragen steeds vaker om mogelijkheden voor het aanplanten van bos. Vaak is de grond hierbij het belangrijkste knelpunt.

Rekenen we de provinciale opgave om naar het oppervlakte van Oss komen we op een toe te voegen oppervlakte van 170 hectare. Op dit moment een niet realistische opgave omdat hiervoor geen financiering is. We zien wel de meerwaarde in van extra bosaanplant. Er is een maatschappelijke vraag en veel van onze opgaven kunnen in meer of mindere mate worden gerealiseerd met bosaanleg.

Voorgesteld wordt om te beginnen met een ambitie van 20 hectare bos voor de komende 4 jaren. Dit is de grootte van een klein bos waar je net in kunt wandelen. De kosten worden geschat op 2 miljoen en bestaan uit grondkosten en aanlegkosten. Er is ook cofinanciering mogelijk. Dit is per project verschillend. Aangenomen wordt dat er gemiddeld tot 50% cofinanciering mogelijk is.

De projecten uit de bovenstaande tabel geven een indruk hoe de oppervlakten in de verschillende projecten kunnen worden ondergebracht. Een aantal projecten zijn gemakkelijk om mee te beginnen (1,2 en 7). Dit zijn vooral de projecten met kleinschalige bosjes in het landschap en de tiny forests in de stad. De andere projecten moet vaak nog veel voor worden uitgewerkt waardoor onzeker is of en wanneer er iets geplant kan worden.

Voor andere projecten vindt de uitwerking op dit moment plaats. Hiervoor kan pas op middellange termijn worden aangeplant. Een aantrekkelijke project vormt de Spaanderstraatsche akkers – hier zou een stadsbos aangelegd kunnen worden. De andere projecten worden op dit moment uitgewerkt. Hier kunnen we waarschijnlijk bosaanleg koppelen met andere doelen. Een mooi voorbeeld is het Ringpark van Oss west. De ecologische projecten Herperduin en de verbinding Herperduin Keent zijn aantrekkelijk omdat hier cofinanciering mogelijk is van de provincie als onderdeel van Natuurnetwerk Brabant.

Voorgesteld wordt om de Osse bossenstrategie uit te werken. Hierbij in te zetten op projecten 1,2 en 7. Spaanderstraatsche akkers ……..
En de overige projecten zodanig uit te werken dat onderdelen in de bossenstrategie kunnen worden meegenomen.

Na vier jaar een aanpak klaar te hebben voor de volgende jaren en voor te sorteren op financiering van het vervolgprogramma.